

Conferința alegătorilor români ținută în Sibiu la 27 și 28 Octomvre 1890.

Înainte de-a ne pronunța asu-
pra celorlalte ce se petrecu în Sibiu,
dăm loc raportului de mai jos:

Sibiu, 27 Octomvre n. 1890.

(Raportul special al „Gazetei Transilvaniei“.)

Încă în 26 Octomvre au sosit din
tote părțile delegații trimiși la confe-
rința alegătorilor români. Cei mai mulți
însă au sosit în 27 Octomvre dimineața.

Delegații s'au întrunit la 10 ore a.
m. în sala cea mare dela hotelul „Im-
păratul Romanilor“. Scaunul presial
l'a ocupat Dr. Ioan Rațu, președintele
comitetului central.

La masa diariștilor am vedut re-
presentanții diarelor „Pester Lyod“,
„Nemzet“, „Pesti Hirlap“, „Erdélyi Hi-
radó“, „Tageblatt“, Redactorul dia-
rului „Romänische Revue“ și repre-
santul dela „Correspondenz Bureau
Engel“ pentru foile din Berlin și spe-
cialul pentru diarul „Kreuzzeitung“;
apoi reprezentanții diarelor române
„Tribuna“ și „Gazeta Transilvaniei“.

Președintele Dr. Ioan Rațu, bine-
ventându delegații întruniți, a rostit
următoarea vorbire de deschidere:

Domnilor!

În numele comitetului central elec-
toral, exmis de conferința D-vostre
din anul 1887, Vă dicit un „bine ați
venit“. — Vă aduc ferbinte ne mul-
țumită, că în urma apelului nostru ne-
socotind nici asprimea timpului, nici
spesele și ostenele drumului, — ați
alergat aproape din toate cercurile
electorale locuite de Români, spre a
Vă întruni astăzi în conferința generală,
ca reprezentanți ai alegătorilor români
din Ungaria și Transilvania.

V'am convocat și ne-am adunat
d-lor, în puterea dreptului, celău a toate
partidele din țera noastră, — de a se
aduna și consulta asupra tuturor ces-
tunilor, cari stau în legătură cu pro-
grama lor.

Dacă în puterea acestui drept, con-
ferința noastră, întrunită pe terenul le-
gal, va stărui la schimbarea unor legi
după părerea noastră, — desastroasă pen-
tru iubita noastră patrie, nedrepte și apăsătoare
pentru națiunea română, nu va
face alta, decât se va folosi de un
drept, pe care îl au cetățenii în fi-
oare stat de drept.

Dacă am simțit necesitatea de-a
ne consulta împreună asupra mai multor
cestiuni de interes public — n'a fost
și nu poate fi intențiunea comitetului
D-vostre de-a Vă propune o alta pro-
gramă, o altă atitudine politică, de-
câtă aceea pe care reprezentanții na-
țiunii române — dela introducerea dua-
lismului încoco mai de multe ori, după
desbateri lungi și serioase — au statorit
și au primit cu unanimitate.

Din contră comitetul D-vostre cu
considerare la situațiunea prezentă în-
sprițită, — vine a Vă ruga să perseverați
în grăua luptă pentru drepturile poli-
tice și naționale și să o purtați cu dig-
nitatea ce se cuvine unui popor de 3
milioane suflete.

Conferința generală din anul 1887
ne-a însărcinat cu elaborarea unui me-
morial, care să cuprindă în sine toate
gravaminele poporului român, și cu
subțernerea lui la preainaltul tron,

arătându totu-odată și cauzele, cari ne-
au silit și ne silesc încă de-a observa
față de legislațiunea țerii — pasivitatea
decretată.

Din raportul comitetului D-vostre
veți vedea motivele, care ne-au reținut
până astăzi de-a satisface acestei însărci-
nări.

Altă cestiune de interes public,
asupra căreia am dorit a ne consulta
împreună este nemulțumirea generală,
provocată de un timp încoco: prin
desele procese politice, prin tendințele
forțate de maghiarizare ale institutelor
năstre naționale de cultură, precum și
prin persecuțiunea mai multor bărbați
fruntași de ai noștri, cari toate țin
în continuă iritare și agitațiune spi-
rituale — spre cea mai evidentă daună a
tuturor popoarelor conlocuitoare.

Procese politice și aruncarea în
temniță pentru păreri politice au avut
totdeauna cele mai triste urmări pentru
țera și stăpânirea, care s'a folosit de
acest mijloc extrem spre a suprima
manifestarea opiniunii unui popor, —
asupra institutiunilor legilor și a orga-
nelor statului.

Intr'un timp foarte scurt s'au in-
tentat mai multe procese și cu estreme
asprime am fost condamnați la temniță
mai mulți redactori ai diarelor năstre
pe baza unor ordonanțe excepționale
din timpul domniei legii marțiale, —
și aceste condamnări împreună cu per-
secuțiunea recentă a mai multora resuscita
numai durerea veche rane, care durere
pătrunde inima poporului român, căci
fiii acestui popor sunt cei persecutați
și prin nici o sumetenă de paragrafi,
simțul de iubire al unui popor pentru
cei mai buni ai săi, nu se poate stinge.

Cu câtă va fi înădușită simțul de
durere al unui popor, cu câtă va fi mai
oprită manifestarea acestei dureri, cu
atâta este mai mare pericolul, pentru-că
inima lui nu va pute suporta timp
îndelungat durere grămadită preste
durere.

Triste și amare împregiurări pentru
locuitorii autochtoni ai iubitei și vechei
năstre patrii, — domnilor! și cu atâtu
mai multă avem să vă mulțumim, că
la glasul nostru, toți cei chemați
v'ati și adunat, căci înțelepta d-vostre
atitudine și îngrijire au să reguleze mer-
sul corăbiei poporului nostru, ca să
nu se atingă nici de Scylla, nici de Ca-
ribdis.

Etă, domnilor, îngrijirile năstre
patriotice problema cea grea, pe care
dumneavostre sunteți chemați ca să o
deslegați.

După aceste am onore a declara
conferința, deschisă.

— Vorbirea președintelui adesea a
fost intreruptă de viue aprobări.

Intr'acestea s'au împărțit între
membrii conferinței următorul program.
Ședința I: 1) Deschiderea conferinței
prin presidiul comitetului central elec-
toral. 2) Alegerea președintelui și no-
tarilor ad-hoc. 3) Constituirea confe-
rinței prin alegerea biroului definitiv. 4)
Presentarea actelor delegaților încă
neverificați. 5) Alegerea unei comisiuni
de verificare. 6) Presentarea raportului
comitetului central electoral. 7) Even-
tual propunerii din partea membrilor
conferinței. 8) Alegerea unei comisiuni
de trei-deci.

Ședința II: 9) Raportul comisiunii
de trei-deci. 10) Conclusele conferinței.
Președintele Dr. Ioan Rațu invită
conferința, ca să-și aleagă președinte ad
hoc și doi notari.

La propunerea lui Dănilă Lica și
Dr. Nicolau Oncu, conferința alege de
președinte, pe Dr. Ioan Rațu, ér de
notar pe Petru Truța și Dr. Ioan
Mihu.

Președintele invită pe noi aleși de-
legați a-și presenta credenționalele.

După presentarea credenționalelor,
conferința alege o comisiune verificătoare
în persoane: Dr. George Popa, Dr.
Ioan Nichita și Dr. Absolon Todea.
Până când comisiunea verificătoare a cen-
surat credenționalele, ședința s'a sus-
pînș.

Redeschidându-se ședința, referen-
tul comisiunii verificătoare, Dr. George
Popa, raportează, că examinându-se cre-
denționalele delegaților aleși de nou,
comisiunea a aflat cu bucurie, că s'au
ales și în câteva cercuri, de unde până
acum nu s'au trimis delegați, și că la
această conferință s'au prezentat și de
acea, cari au fost aleși încă în anul
1887 și nu au putut veni atunci la
conferință. Cetindu-se numele celor nou
aleși, referentul propune verificarea lor.

Președintele Dr. Ioan Rațu a consta-
tat, că la conferința de astăzi s'au pre-
sentat 97 delegați aleși la anul 1887
și 39 delegați aleși de nou; cu totul
136, reprezentându 69 cercuri electorale.
— Conferința declară pe noi aleși de
verificați.

Dănilă Lica propune constituirea
biroului definitiv, recomandându de
președinte pe Vincențiu Babeș, de vice-
președinte pe Vasiliu Rațu și George
Popu; ér de notari ai conferinței pe
Andrei Cosma, Dr. Corneliu Diaconoviciu,
Dr. Sebastian Olaru și Dr. Ioan
Mihu.

Conferința alege pe sus-numiții
per aclamațiune.

Vincențiu Babeș, ocupându scaunul
presial între aclamațiuni frenetice,
mulțumind conferinței pentru încrede-
rea pusă în dănsii, din capul locului
constată, că ori cine ce ar dice, este
mai pe sus de ori ce îndoală, că cei
ce sunt întruniți astăzi, cu dreptu,
representă națiunea română. Acesta, dice
președintele mai departe, nu eschide, că
nu ar mai fi și alții, distincți bărbați ai
națiunii române, cari asemenea se ni-
suesc din toate puterile, ca să apere
justele pretensiuni ale poporului român.
A aflat de bine a intona acesta, ca de-
legații să scie aprețu în deajuns po-
sițiunea, ce o au, ca astfel să nu se
dea privilegiu presidiului de a lupta cu
greutățile conducerii acestei conferințe.
Dreptă aceea invită conferința, ca să
dea sprijinul său întru deslegarea sco-
pului prefipt.

Cu conducerea protocolului ședinței
de astăzi președintele însărcinează pe
notarul Dr. Ioan Mihu.

Președintele cetesce o telegramă so-
sită dela Șiria, adresată conferinței de
cătră un țeran român, în care tri-
mițitorul salută conferința și îi doresce
succes bun. Acestă telegramă, primită
cu aclamațiuni de „să trăescă“, este cu
atâtu mai prețuită, cu câtă vine dela
un plugar, și care dovedesce, că poporul
român scie prețu activitatea inteligin-
ței sale.

Amesurat programul de mai sus
a urmat presentarea raportului comi-
tetului central electoral.

Dr. Vasile Lucaciu, urcându-se la
tribună, a cetit raportul care urmează:

Raportul comitetului central electoral al
părtăului național despre activitatea sa
din a. 1887 până la conferința generală a
părtăului din 27 și 28 Octomvre 1890.

Onorată conferință generală!

Evenimentele politice din viața in-
ternă a Ungariei și Transilvaniei, pre-
cum acele s'au dezvoltat până la 1887,
au creat o situațiune de totu gravă pen-
tru poporul românesc.

Publicistica maghiară, îmbătată de
succesele efemere ale exclusivismului na-
țional maghiar, ridicată la putere dom-
nitore în stat, nu mai cunoșce margini
în agitațiuni rabulistice contra naționa-
lităților și în special în contra Româ-
nilor din Ungaria și Transilvania, um-
plându lumea lor și cea străină cu fel
de fel de denunțări pe contul patrio-
tismului și a maturității politice a Româ-
nilor, cu scopul vedit de a-i ponegri
înaintea Tronului și de a-i descredita
înaintea lumii civilizate. Pe lângă acesta,
s'au pus cu desăvîșire și hotărît în
serviciul utopiei de a preface statul
milenar poliglot, Ungaria, în stat en-
rat național unitar maghiar, ceea-ce
nu a fost și nu va fi în vecl.

Cercurile conducătoare ale politice
în stat se vedă a fi aplicate să sprigi-
nescă tendențele manifestate de publi-
cistica lor, până la extrem esagerată,
punându astfel dificultăți aprupe însu-
perabile în calea unei înțelegeri dintre
naționalități și în specie, zădărnind ni-
suița nobilă a națiunii române, de a veni
la o conțelegere vrednică și serioasă cu
Maghiarii, cu acest element, cu care
noi pururea am căutat modul de con-
vietuire pacnică, ca și cu celelalte po-
pore conlocuitoare și în special dela 1881
am cercat această înțelegere pe baza
programului nostru național, care este
espresiu și postulatul cel mai mo-
dest al justelor năstre aspirațiuni na-
ționale.

Spre nefericirea patriei, legislați-
unea și guvernul țerii, nesocotind des-
voltarea istorică și situațiunea de faptă
a relațiunilor etnografice din țera, și
desprețind resonele unei politice, de
conciliațiune între națiunile conlocuitoare,
au respins și resping toate lealele nă-
stre încercări.

Astfel pasu de pasu nu numai, că
s'au nimicit și modestele base legale,
pe care s'a pus viața noastră politică
națională în legea numită despre egala
îndreptărire a naționalităților din 1868,
ci prin legi aduse specialminte în cauza
administrațiunii, a justiției și a instruc-
țiunii publice, precum și prin ordinațiuni
ministeriale, contrare legilor sancțio-
nate, ni-sa creat o situațiune, în
care vedem apriat, că drepturile
năstre naționale sunt ignorate cu des-
ăvîșire, limba națională ne este scosă
din viața publică a patriei năstre, justele
năstre postulate sunt nesocotite, ba in-
sultate, și suntem amenințați pe față în
esistența noastră națională.

Conferința națională a alegătorilor
români, întrunită în 7, 8 și 9 Maiu din
1887, a arătat în mod solemn, că cu-
noșce pe deplin trista situațiune, ce
ni-sa creat, și cu demnitatea unei na-
țiuni conscie despre drepturile sale inali-

„Gazeta“ este în fă-care di.
Abonamente pentru ANULU-III:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din într și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru BRAȘOVU:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul la
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. s. 80
ani.
Atătu abonamentele câtă și
inserțiunile sunt a se plă
înainte.

enabile, a ridicată sârbătoresc protestul său în contra sistemului de prigonire, cu care publicistica maghiară, cercurile politice maghiare, legislațiunea și guvernul țării năvălesc asupra noastră cu atâta necruțare, încât este o minune, care numai prin virtutea națiunii române se poate explica, că în fața nelegiuirilor vădite, în fața usurpării opiniei publice la țerii, în fața violenței sistemului politic, ce apasă țera, special pe poporele nemaghiare, în loc să ne guverneze, am rămas și rămânem ca un element model de ordine, cetățeni devotați, cari numai cu legea și cu dreptul sfânt în mână ne luptăm pentru realizarea justelor noastre aspirațiuni naționale.

Conferența generală din 1887 în cele nouă puncte ale programului său adoptată în unanimitate de toți delegații alegătorilor români, a depus minimul pretențiunilor națiunii române, bine știind, că aceea este expresiunea nefalsificată a sentimentului tuturor Românilor, cari sincer voesc a pune condițiuni durabile pentru înflorirea iubitei patrie comune.

Partidul național român a lărată cu totă abnegațiunea spre realizarea acestui program, conferența generală a partidului însă a voit și a decis, ca îngrijirea executării acelor rezoluțiuni să se depună în mâinile unui comitet permanent electoral de unsprezece membri, care în calitatea sa de organ executiv al voinței alegătorilor români, să dea expresiune solemnă voinței și gândirii națiunii întregi, unde și când va pretinde acesta interesul națiunii române și al patriei.

Cine nu va recunoște, onorată conferență generală, că sarcina, care s'a pusă din partea națiunii pe umerii acestui comitet, a fost și este grea cu totul în sine și împreună cu responsabilitate foarte mare înaintea națiunii întregi?

Consciul de datorința sa, comitetul permanent electoral, îndată după terminarea sesiunilor conferenței generale, la 10 Maiu 1887, s'a constituit, împărțindu-și rolul de activitate spre cele trei scopuri mari și mai importante ce i-s'a pus înaintea: 1. Exmiterea unui apel către toți alegătorii partidului național; 2. Redactarea unui memorial bine motivat și explicat cu argumente luate din starea actuală a lucrurilor cu toate cauzele, pentru care acest popor nefericit nu poate ajunge la folosirea drepturilor competente lui, nu numai în puterea legilor națiunii, ci nici chiar în sensul legilor existente, și 3. Ca în numele conferinței, prin mijlocirea unei deputațiuni, să aducă memorialul la Prea înalta cunoscință a Coronei, în scopul de a fi apreată națiunea precum merită ea, și nu după-cum o denunță și o tractează contrarii.

Comitetul central al partidului național a și redactat „apelul către alegătorii români”, în care descriind în mod fidel procedura guvernului și a tuturor factorilor politice domnitoare în țară, în cauza alegerilor de deputați dietali, prin care devine iluzoriu dreptul și libertatea de alegere, nu numai, ci prin legea excepțională de alegere în părțile transilvănene și în general prin abuzurile puterii, prin tot felul de corupțiuni, presiuni și demoralisări, dreptul de alegere al cetățenilor liberi devine o armă periculoasă în contra intereselor bine pricepute ale națiunii române și ale patriei comune, invită pe alegătorii români să se abțină dela alegere și să dea mișcările electorale, această rezistență pasivă o pretinde onora numelui român și interesele patriei. Pentru părțile ungurene însă s'au lăsat excepțiuni cu privire la acele locuri, unde s'au crezut, că cetățenii români își vor pute exercita liber dreptul lor de alegere.

Memorialul prevădută în punctul 4 al rezoluțiunilor conferenței generale a partidului național român este re-

dactat conform instrucțiunilor precizate în punctul amintit și a fost revădută, censurată în mai multe ședințe ale comitetului, așa că textul statorit al celui memorial prin autorul lui, dl. Iuliu Coroianu, este pus astăzi la dispozițiunea onoratei conferențe generale, așteptându hotărârile onoratei conferențe în ce privește procedura ulterioară în cauza memorialului. Afară de aceste lucrări grave și de supremă momentuositate în activitatea noastră pentru eluțarea drepturilor naționale, comitetul central electoral a veghiat prin membrii săi, ca în luptele vehemente și chiar în ciocnirile serioase, care s'au ivit între reprezentanții ideii juste naționale și între administratorii puterii de stat, interesele naționale române să fie reprezentate cu demnitate, apărute cu bărbăție și purtate la triumful dorit.

Comitetul central al partidului național era de acea convingere, că guvernul țării și toți factorii politicei domnitoare în stat, luându în considerațiune serioasă motivele atât de evidente ale partidului național, observându procedura leală și sinceră a acestui partid și în fine, convingându-se despre adevărul și dreptatea pretenșiunilor națiunii române, vor reveni pe terenul legalității față cu poporul românesc, respectându cel puțin acele legi, pe care ei înșiși le-au creat, și Regele apostolic le-a sancționat, și cu bucuria vor primi drepta frățescă, ce li-o întinde o națiune consciă de puterea morală neîvingibilă a drepturilor sale.

Acum, după- ce avem înaintea ochilor un șir lung de fapte dușmănoase, săvârșite din partea puterii în contra celor mai vitale interese ale națiunii române, suntem siliți a constata în fața onorabilei conferențe generale, un trist adevăr, pe care tot Românul îl simte, vede și recunoște, că adevăr amar ne-a înșelat și cea modestă speranță.

Au decurs alegerile dietale. Și cine nu știe, cine nu vede, că totă campania electorală, pe totă linia a fost un șir neîntrerupt de cele mai nerușinoase abuzuri ale puterii publice, care în formă de presiune, de demoralizare și de corupțiune au împins lucrurile la terminul unde dreptul și libertatea electorală au devenit obiecte de batjocură în țară.

Destul este să amintim acușele grave și adevărate până la evidență, ce le-au aruncat în ochii guvernului deputații opoziționali, fiii națiunii maghiare, constatându că procedura guvernului în decursul alegerilor dietale a fost o parodiă necualificabilă a ideilor de libertate cetățenească și că aceste abuzuri cu puterea guvernativă au fost cauza principală că președintele consiliului de miniștri, în un mod ne mai vădută și neobișnuit în țeri civilizate, a fost silit să se părăsească locul, de unde în cursul de cincisprezece ani atâtea desastre a adus asupra acestei țeri nefericite.

Aceste abuzuri au pricinuit, că la noi și din cele trei cercuri electorale, unde s'au candidat deputați naționali cu invoirea comitetului central, numai în un singur cerc electoral, cel mai mare în țară, care dispune de 6000 de voturi, s'a putut alege candidatul poporului românesc.

Și după- ce s'a constatat înaintea lumii falsificarea sistematică a libertăților constituționale, publicistica maghiară guvernamentală mai are cutezanța de a susține, că alegătorii români au mers la urnă pentru ei. De sine urmază, că această procedură înaintea Românilor leală și consciențioasă și înaintea tuturor omenilor nepreocupată, se prezintă ca și o mistificare politică.

Dăr organele guvernului nu s'au mulțumit cu atâtea, ci vădută paciența și moderațiunea politică a Românilor, s'au atins cu atentate dușmănoase de mai mulți bărbați, cari în viața publică și în pressă au represen-

tat cu demnitate ideea națională română.

Înaintea tribunalului regesc din Sătmăru, s'a incaminat un proces politic în contra unui delegat la conferența națională din 1887, care în terminul inofensiv a raportat, înaintea alegătorilor săi români despre lucrările conferenței și au descris în colorate adevărate starea poporului român de sub acel sistem de guvernare.

Din acte oficiale venite din mâinile avocatului apărător s'a dovedit în mod irrefragabil, că guvernul politic al țerei a influențat, ca faptă ireprehensibilă a civului liber să se califice de delict de agitațiune.

În decursul pertractării finale din 4—9 Iulie 1889, s'au demascat nișintele politice și tribunalul regesc, înfruntat de evidența datelor, a fost silit să pronunțe verdictul de achitare pentru acusat.

Un alt Român, fața națiunii române, pentru meritele sale glorioase câștigate pe câmpul de luptă pentru înaltul Tron și patriă, a fost tras în judecată sub pretext de delict de agitație și tirit înaintea tribunalelor, în ciuda imunității, ce i asigura legea pozitivă, ca unui deputat ales pentru dietă.

Și care a fost vina acestui bărbat distins?

Aceea, că adoptându cu sinceritate programul partidului național, a observat cu mintea sa pătrunzătoare, că singur numai realizarea acestui program just poate se readuce pacea între Români și Maghiari, ăr de altă parte, vădută încercările politice domnitoare, de a zădărnici toate nișintele nobile ale națiunii române, a constatat aceea, ce durere e scris pe fruntea fiă-cărui Român, că adevăr națiunea română din Ungaria și Transilvania este scosă în mod măestrat din cadrele vieții constituționale și că se recere luptă grea, pentru de a ne pute asigura și a ne salva onora națională.

Grația Prea înaltă a trebuit să intervină, ca să se pună capăt procesului intentat, și numai așa au încetat prigonirile pornite în contra credinciosului și venerabilului oștean și a neprihănitului cetățen.

Nu mai puțin dureros ne-a atins pe toți procedura sistemului politic față cu jurnalistica noastră.

Onorată conferență generală! Din conceptul libertății politice urmază să poți exprima păreri, ce le ai în suflet, pentru promovarea fericirii individuale și a celei comune între marginile dreptului natural și ale legilor eterne despre moralitate. Cel ce trece preste aceste hotare, pe care și lumina națiunii corupte și-le revelează, cade în libertinism, ăr cel ce nu ț permite să te misci liber între aceste hotare, împedă cu lanțuri de sclăvia mișcările spiritului și apare ca și un fantom de ispită în calea fericirii tale, pe care ală de în lături, său preste care a trece este totdeauna dreptul sufletului luminat, ăr ală nimici este de multe ori datorința omului, său a națiunii, care aspiră la fericire. Natura totă, prin manifestațiunile isvorite din legile eterne, care o guvernează, constituie fenomenul oucitor, care în limba omenescă se numește armonia universului. Fiăcare individ, fiăcare familie de ființă, prin dezvoltarea puterilor și a calităților inerente naturii sale, contribuie la producerea acestei armonii.

După această analogie, poporele, națiunile, prin libera dezvoltare a ființei lor etnice și etice, se apropiă către idealul omenimii, armonia vieții spirituale: fericirea și perfecțiunea ființei inteligente și morale.

Și unde e scris aceea, în cer, său pe pământ, ca într'un stat compus din deosebite elemente de popore unul său altul să aibă drept, de a nimici existența celuilalt, său de a-și crea bu-năstarea și gloria națională pe mormen-

tul celuilalt popor!? Nu este, ci din contră, fiă-care popor are dreptul neprescriptibil, de a se desvolta liber și neîmpedat cu atribuțiunile sale generale de om și în calitățile sale speciale de națiune, aducându pe terenul vieții publice talismanele de cultură și morală ascunse în ființa sa, în limbă, în moravurile, în dexteritățile sale, în poezia sa, în modul său de cugetare, în totă viața sa, ca așa să contribuie la ajungerea marelui scop: fericire și perfecțiune.

Cel ce respectă adevărurile aceste pe sine se înalță, cel ce le desconsideră, pe sine se degradează.

Aceste adevăruri trebuie să reguleze viața poporelor în fiă-care stat și a le predica, a le susține, a le instala în inima tuturor cetățenilor este prima, neamănata și imperativa datorință a presei publice.

Și dacă undeva în lume, de bună seamă în această monarhie este de lipsă a susține sus și tare la vederea tuturor cetățenilor adevărurile aceste, unde ura și prigonirea rasselor nemaghiare s'au prefăcut în sistem politic de guvernare, unde existența statului, prosperarea, viața, fericirea unei națiuni, prin cea mai condamnabilă și cea mai nesocotită desprețuire a tutroror principilor de drept și de libertate se condiționează dela subjugarea, dela asimilarea, dela nimicirea celorlalte națiuni.

Și cum vine aceea, ce fel de monstru de patriotism este acela, care se ceară dela noi astăzi, după o existență pe acest pământ de 18 vécuri pline de gloriă și de durere pentru nemul nostru, ca acum, în vécul al nou-spredece-lea, în epoca deșteptării generale a tuturor poporelor, să jertfim noi armonioasă limbă a Romei străbune, cultura noastră națională, sfințele noastre tradițiuni, suvenirul dulce al părinților și străbunilor noștri, care au udată totă glia de sub picioarele noastre cu sânge de eroi și cu lacrimi de durere, să jertfim individualitatea noastră națională pe altarul infectat al unui șovinism de dragul unei utopii!

Aceste adevăruri, aceste drepturi, această voință resolută și neînvinsă, de a trăi ca națiune, trebuie să o reprezinte presa noastră națională și chiar dacă cineva tocmai în fața pornirilor atât de vătămătoare pentru noi folosește expresiuni mai violente, din respectul principilor sublime, ce se conțin în ideea de libertate politică de presă, puterea ar trebui să fiă mai cruțătoare în aplicarea legilor.

Și totuși cinei publiciști români au fost atinși de grele pedepse pentru delict de presă.

Un sistem politic de guvernare ostil ideilor de libertate și de liberă dezvoltare a poporelor poate dispune de temniță, dăr cei dela putere ar trebui să știe și din propria lor experiență, că aceste măsuri produc pururea efectele, chiar contrare, de cele voite din partea celor- ce cred, că prin temnițe se pot suprima aspirațiunile naționale ale unui popor.

Comitetul central al partidului național, cunoscându însemnătatea săvârșitoare a unei publicistici libere naționale, va face propuneri în această privință și va cere conlucrarea energică a tuturor membrilor partidului național, pentru susținerea și dezvoltarea presei noastre periodice și pentru ca să o pună la dispozițiunea partidului național.

Tot cu asemenea necruțări în contra legilor existente s'a atacat autonomia bisericilor noastre și a instituțiunilor noastre naționale de cultură. Și cu durere trebuie să mărturisim, că pe acest teren, unde interesele naționale sunt conșesute cu sentimentele cele mai delicate ale consciinței religioase, și unde prin urmare apărarea intereselor naționale este mai imperiosă impusă și așteptată cu mai justificate

pretensiuni, nu s'a făcut din partea celorlți chiamați cu destulă energie apărarea dorită din spiritul bisericii în interesul ei și al institutelor noastre naționale.

Onorată conferență generală! Din cele expuse urmază, că situațiunea politică a națiunii române din Ungaria și Transilvania, în locu ca să se fi ameliorată după justele noastre sperări, s'a deteriorat, s'a agravat în modu înfricoșat spre dauna intereselor noastre naționale și a patriei comune.

Anume:

1. Prin procederea guvernului la alegerile dietale, fiindu-ne imposibil să luăm parte la legislațiunea țării, suntem scoși din cadrele vieții constituționale și prin urmare constrinși la rezistență pasivă.

2. Prin legi și ordinațiuni contrare drepturilor naționale, asigurate prin legea numită despre egala îndreptărire a naționalităților din 1868, ne împiedecă în folosirea drepturilor de a ne cresce și cultiva tinerimea în limba noastră națională.

3. Prin persecuțiunea draconică a presei noastre periodice, se atentază în contra celui mai sacru drept al libertății politice.

4. Prin prigonirile vexatorie ale omenilor noștri devotați cauzei naționale se întesce la suprimarea conștiinței naționale.

5. Prin amestecul ilegal, necompetent și vătămător al guvernului în cauzele noastre bisericesti, ni-se periclitază viața bisericescă și liniștea conștiinței religioase.

6. Prin denunțările neadeverate și de multe-ori perfide ale presei periodice maghiare, se lucră sistematic la calomnierea noastră înaintea guvernului, a Inaltului Tron și a lumii civilizate, quasi spre justificarea atentatelor, ce se comit în contra intereselor noastre naționale.

7. Prin toate aceste giurstări și uneltiri, sub firma legalității, a intereselor de stat și a ideii de stat maghiar ni-se atentază de-a dreptul la viața noastră națională, ni-se intenționează nimicirea individualității naționale.

Comitetul partidului național a vădută și a coarborat toate aceste, și acum vine să Vă declare două lucruri:

1. Că în fața situațiunii agravate, pentru națiunea română se receră mijloce noue și cu mult mai eficace spre apărarea intereselor noastre naționale, și comitetul central nu a voit să se angajeze la această luptă mai intensă fără de-a Vă cere sfatul, încuviințarea și solemna promisiune de conlucrare rezolută.

2. că din cauza acestei situațiunii agravate, comitetul partidului național n'a mai simțit necesitatea, nici oportunitatea de a urma conformu însărcinării primite dela conferența din 1887 în privința subșternerii memorialului la locul destinațiunii sale, fără-ca să Vă ceră sfatul și dispozițiunile ulterioare în cauza această.

Onorată conferență generală! Comitetul central al partidului național prin aceste are onore de-a Vă da semn despre activitatea sa și într'una a Vă lămurii asupra situațiunii politice în care se află scumpa noastră națiune, și prezentându-Vă acestu raportu, totodată își depune mandatul său, ca onorata conferență generală să pōtă lua în totă libertatea conclusele sale în cauza promovării intereselor noastre naționale.

— Raportul comitetului electoral central, cetit de Dr. Vasile Lucaciu, a fost ascultat cu unu viu interes și adeseori întrerupt de viue aprobări.

Când raportorul a accentuat, cumcă Românii nicodată nu vor să abdică de viața lor națională și politică conferența a erupt în frenetice și entusiasmice aplause, er după terminarea raportului, raportorul a fost viu aplaudat și aclamat.

Urmându alegerea comisiunii de treișeci, cu membrii comitetului electoral central, conferința a ales pe următorii delegați: Danil Lica, Ioan Monda, Gavril Manu, Dr. Teodor Mihali, Dr. Ioan Rațu, Iuliu Coroianu, Rubin Patia, Francisc Hosszu Longin, Dr. Avram Tincu, Ludovic Csato, George Popu, Dr. Absolon Todea, Patriciu Barbu, Nicolae Cristea, Eugen Brote, Ioan Berinde, Dr. Ioan Nichita, George Popoviciu, Andrei Medan, Paul Rotariu, Dr. Nicolau Oncu, Coriolan Bredicianu, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. George Popa, Ilie Trăilă, Emanuil Ungureanu, I. Ghidu, Simeon Căluțu, Vasile Voina, I. Macaveiu, Petru Truția, Constantin Popoviciu, Ioane Palade, Gregoriu Ștețu, A. Popu și Mihai Velits.

Dr. Nicolau Oncu propune, ca în conferința comisiunii de 30, să pōtă lua parte cu votu consultativ și ceilalți membri ai conferinței, cari doresc a primi, s'au da deslușiri referitor la desbaterile acelei comisiuni. — Conferința primesce această propunere unanimă.

Președintele cetesce o telegramă sosită dela alegătorii români din cercul Zarandului.

După acesta președintele ridică ședința, er comisiunea de 30. se constituie și se decide întrunirea pe d. a. la 4. ore. Ședința următoare se va deschide după ce comisiunea de 30. va fi gata cu elaboratul său. (Ve urma.)

DIN AFARĂ.

Crispi înainte de alegeri.

Ministrul președinte italianu, Crispi, avându în vedere șgomotosele alegeri viitoare va ține încă două mari vorbiri: una în Palermo, er alta în Turin. Despre vorbirea din Turin a d'is următoarele unui deputat din Lombardia:

„In Turin nu voiu vorbi numai despre cestiunea socială, după cum au declarat o această câteva foi, ci voiu ține o adevărată vorbire de program. Despre alianța Italiei am vorbit pe larg în Florența; asupra acestora nu mai e lipsă să mai revin. Voiu vorbi însă despre desbaterile decurse cu Anglia în cestiunea Cassalei. Aceasta este o cestiune, cu privire la care se va ajunge la o împăciuire. Voiu suleva apoi cestiunea financiară și voiu arăta câtu de extreme sunt susținerile acelora, cari strigă în lumea largă, că Italia stă pe marginea ruinei financiare. Voiu vorbi despre economisirile făcute, despre reforma contribuției, despre cestiunea muncitorilor și despre proiectele, ce se vor așterne dietei viitoare. In fine voiu accentua necesitatea apărării instituțiilor noastre culturale“.

SCRILE PILEI.

Festivitate comemorativă pentru poetul Alexandri, aranjată Duminecă din partea corpului profesoralu de aici, a reușit pe deplin. A participat unu publicu numeros, programa festivității a fost alasă și bine executată. Mai pe larg în numărul de Duminecă.

Limba grecescă în gimnasiile maghiare. Șciut este că prin articolul de lege 30 din anul acesta s'a acordat școlarilor, cari intră în clasa V gimnasială, libertatea, că voesc să învețe limba grecescă, s'au decă nu, obiectele, cari sunt prescise în articolul numit de lege spre a înlocui, și anume autori grecesti în traducere maghiară, desenul și literatura maghiară. Cumcă faimele lăpitate, că studenții nu s'au folosit de locu, s'au prea puțin de această pretinsă ușurare, reeșă acum și din datele oficiale ale ministrului de culte și instrucțiune publică, cari dovedesc, că din 2516 școlari intră în clasa V gimnasială, s'au înscris pentru celelalte studii numai 662 școlari (adecă 26%), pe când 1854 de școlari (adecă 74%) s'au declarat, că voesc a învăța limba gre-

cescă. Se vede, că s'a cam pripit d-lu ministru și cu această refermă ca și cu celelalte multe legi, ordinațiuni și reforme, la cari făuresc și nopte totu numai în favorul „ideii de stat“.

Europa, Rusia și România.

Studiu etnic și politic de Dimitrie D. Sturdza.
(Urmare)

Acestu Calendaru a apărut în Petersburg în anul 1890 pentru prima oară. Elu s'ar putea numi după cuprinsul său și „Calendaru bisericei ortodoxe.“ Elu atrage atențiunea cetitorului chiar prin frontispiciul său. Acesta prezintă, în mijlocu, unu munte nalt și stâncos, pe vârful căruia vulturul rusesc își întinde aripele sale protectoare peste lumea slavonă, care alergă din toate părțile, din dreapta Slavii de Sud, din stânga Slavii de Nord, spre a se pune sub conducerea Rusiei, reprezentată prin unu țeranu rusu, pășindu cu gravitate și unu călugăru bătrănu, care imparte pomeni. In fundu sunt două rinduri de cetăți, caracteristice prin edificii religioase: în dreapta „Targradulu“ cu Sf. Sofia, purtându crucea și răspândindu în depărtare raze luminoase, și Belgradulu, în stânga Kievulu și Moscova.

Inercarea de a împăciui cërta dintre frații Bulgari și Sërbi se face prin crearea în Macedonia a unui grupu deosebit de Slavi. Ei se introduc prin următoarea interesantă „observațiune pen-tru amici și acei ce sunt defavorabili „slavismului“: — Revădendu charta „naționalităților slave, făcută de slavisti învețați și de Slavi locuind diferitele țeri slave, s'a constatat erori, inevitabile într'o lucrare cartografică și lexicografică, der putendu da locu la neînțelegeri și explicări rău intenționate. Editorul și autorul acestei chărți, pētrunși de cel mai viu amoru pentru totu Slavismul și dorindu să isbutescă a publica o chartă câtu mai esactă a „naționalităților Slave, au decis a publica în curendu o a treia edițiune a ei. De aceea ei rōg ca insistenți pe toți amicii și neamicii, pe toți învețați și neînvețați, însă cu toții cunoscători adeverați în întregime, s'au în parte ai patriei lor slave, de a comunica Domnului Visarion Komarow, s'au Societății de binefacere la San-Petersburgu, observațiunile și indicațiunile, care ar trage după sine îndreptarea și ameliorarea chărții, aducendu-și aminte că o chartă absolut esactă a naționalităților slave nu se pōte face decât prin binevoitorul lor concurs și colaborare. Pa-siunile dintre națiunile surori ale Sërbilor și ale Bulgarilor, fiindu întăritate din cauza studiului neindestulător alu etnografiei localităților atribuite lor în prima edițiune a acestei chărți, editorul și autorul s'au grăbitu, în această a doua edițiune a însemna Macedonia cu o colore specială, ca o țără, a cărei compunere etnică nu s'a esaminat în modu suficient și care prin urmare provocă conflicte, ce nu se potu deslega acum, nu numai între Bulgari și Sërbi, ci încă și între alți Slavi. Cu toate erorile ce charta conține, Redacțiunea calendarului ruso-slavu pentru anul 1890, lēgă această chartă de acestu calendaru în convicțiunea, că ea este forte utilă pentru a da multor cetitorii nespecialiști deslușiri asupra dispozițiunii și repartițiunii populațiunii slave de 100,000,000 și că ea va atinge esactitudinea cerută în viitoare edițiuni.“ Astfel se lasă Bulgarilor și Sërbilor câmpul liberu, de a căuta prin zelu înfocat, pentru politica rusescă și prin supunere orbă la cerințele acestea, să se facă demni de bucata de pământu, care pentru momentu se pune sub rubrica unei dominațiuni incerte, unei hotăriri viitoare, care să pōtă chiar modifica în dauna Bulgarilor și a Sërbilor, și în favorea „altor Slavi“, ce sunt încă a se descoperi în Peninsula Balcanică. (Va urma.)

Literatură.

România musicală, revistă literară-musicală, apare de două ori pe lună în Bucuresci sub direcțiunea unui comitetu. Redacțiunea: Strada Bradului Nr. 3. Abonamentul pe anu 12 lei, pe 1/2 anu 7 lei. Anul I Nr. 14 conține: Cumulul musicalu. Armonia și compoziți (urmare.) Concertul din Botoșani. Orchestra teatrului naționalu. Tenorul Ioan Dumitrescu. Efemeride musicale. Din gazetele străine. Una-alta.

Comitetul de redacțiune alu „României musicale“ cu numărul acesta s'a hotărît a da în traducere tratatele de armonia de Richter și Reber, în broșuri separate, pe unu prețu pe câtu se va putē de micu, fără scopu de câștigu, ci numai pentru a umplē unu golu, de care au fost loviți, cei ce voesc să studieze armonia și compoziți. Avisu iubitorilor de musică.

Istoria Naturală în școlele populare. Indigetări metodice de Dr. Daniil P. Barcianu, profesor seminarialu (Lucrea e publicată și în a VI-a programă a seminarului pedagogic-teologicu Andreianu din Sibiu) 8 M. 75 pag. Prețu 40 cr. v. a. Cuprinsul: Scopul învățământului în școla populară în generalu. — Interesul pedagogic și influința lui asupra dezvoltării caracterului. — Rolul istoriei naturale în învățământul educativ prin participarea ei la cultivarea diferitelor specii ale interesului pedagogic. — Principii pentru alegerea materialului de predat în istoria naturală. — Modalitatea de procedere la predarea materialului alesu — Aplicarea treptelor formate la predare. Se pōte procura dela autoru.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta.)

Sibiu, 28 Octomvre. Conferența Românilor s'a deschis de cătră președintele Rațiu. După cuvântarea de deschidere în care s'au arătat motivele convocării și care a fost primită cu aplause, a urmat prezentarea credenționalelor, apoi Lucaciu a cetit raportul comitetului centralu. Raportul este ținut în tonul cel mai aspru, plin de atacuri contra ordinei existente, atacă presa ungară, accentuază caracterul poliglot alu statului ungaru, se ocupă de procesele de presă, de casul lui Traianu Doda. Șfârșitul raportului formeză șapte puncte, în cari se accentuază gravaminele Românilor din Ardelu. Sunt numeroși raportori, chiar și din străinătate.

Sofia, 28 Octomvre. Sobrania s'a deschis cu solemnitate. Principele accentuază în mesagiul de tron, că politica, ce în decursu de trei ani a produs atâtea rezultate folositoare se va menține și pentru viitoru.

Atena, 28 Octomvre. După scirile cele mai noue a câștigat opoziția victorii neașteptate, în urma căror majoritatea ei se pōte crede asigurată.

Viena, 28 Octomvre. Conte Hartenau s'a numit de Colonel alu regimentului de infanterie 27; e cea mai bună dovadă, că contele Hartenau a renunțat la oru ce politică.

DIVERSE.

Contra podagrei. Unu profesor din Goettinge a prezentat unu amic alu său din Darmstadt următoarea recetă contra podagrei: Pune ș-ți aducă batista unei feciore, în vērștă de 50 de ani, care nu s'a gândit nici odată la mărițat; spal'o în școolul morii unui morar, care nu și-a amestecat nici odată făina cu nimic; usu'o pe gardul casei unu ovreiu fără copii; însemneaz'o cu cernelă din călimărie unu avocat, care nu este în stare să susție o cauză rea; dă-o unu medicu, care nu a omorât pe nici unu bolnav; medicul acela să te facă pe locul podagrosu, și cu siguranță, te vei lecu.

Proprietar:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabilu interimalu.
Gregoriu Maior,.

No. 3593-1890.

453,1-1

PUBLICAȚIUNE

referitoare la prescrierea dării și a aruncului statorit.

De vreme-ce toate consemnările de dare pentru anul curent s-au sosit la oficiul de dare aci, unde s'au înregistrat toate soiurile de dare în tabelele oficiului de dare local, se provacă toți dăjderii, ca cel mai târziu până la 3/15 Noemvrie a. c. să se prezenteze negreșit la subsemnatul oficiu de dare, cu cotele de dare pentru a li-se induce datoria dării și a aruncurilor pe anul curent.

Brașov, 21 Octomvrie 1890.

Oficiul orașenesc de dare.

Cursul la bursa de Viena

din 27 Octomvrie st. n. 1890

Table with exchange rates for various currencies and goods like gold, silver, and bonds.

Cursul pieței Brașov

din 28 Octomvrie st. n. 1890.

Table with market prices for various commodities like flour, oil, and other goods.

Invențiune prețioasă! „CANNABINAE.”

(Trypium). Distinsă! Efectul ei vindecător radical și sigur este recunoscut atâtu în patriă, cât și în străinătate.

[Pe sēma femeilor preparate separate contra pōlei albe spre folosire internă și esternă].— Se pōte comanda cu rambursă poștală dela proprietarul preparatelor

Andrei Zăgonyi-Széles, farmacist în Geogiu (Algyógy, baie în Transilvania).

In Budapesta se capēta la Iosif Török, farmacist, Király-utca 12, în drogueria ereșilor Kochmeister, Nagykorona-utca 32 și în drogueria lui Neruda Nándor, Hatvani-utca 9.

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for 1 year.

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 10 fr. for 3 months, 20 fr. for 6 months, 40 fr. for 1 year.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungary: 2 fl. for 1 year, 1 fl. for 6 months, 50 cr. for 3 months.

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 8 franci for 1 year, 4 franci for 6 months, 2 franci for 3 months.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1890.

Large table with train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Brașov, Cluj, Sibiu, and other regional lines.

Nota: Numerii încadrați cu linii grōse însemnēză orele de nopțe.